



## **Данііл Маландій: Шкода існуючої моделі біржових торгів та включення її до Проекту Закону 4197-Д.**

07/01/2025

На даний час проведення електронних біржових торгів необробленою деревиною дозволено (не виключно) Законом України "Про товарні біржі", ст. 2 якого деревина без конкретизації зазначена як біржовий товар. Виключно біржовим товаром (Деревина(лісоматеріали)) визначено у зміні до Постанови КМУ 1433 від 30.12.2021 р. за №834 від 26.07.2022 року. Право на випуск такої Постанови КМУ має через ч.5 ст. 5 ЗУ «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». Сама форма торгів – аукціон – як технологія біржових торгів визначено виключно у Постанові Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку №380 від 10.06.2021 року, яка є підзаконним нормативно-правовим актом та стосується виключно Товарних бірж. Слід зазначити, що лісоматеріали необроблені як об'єкт власності постійних лісокористувачів у відповідності до ч.2 ст. 19 Лісового кодексу України – не обмежені в цивільному обігу, тобто можуть бути відчужені на користь іншого суб'єкта цивільно-правових відносин у будь-який незаборонений Законом спосіб.

Привертає увагу, що розуміння біржової торгівлі лісоматеріалами існуючими організаторами і регулятором істотно відрізняється від загальносвітових стандартів, а також порушують норми українського законодавства.

Торгівля проводиться не за допомогою брокерів та брокерських контор, а безпосередньо через біржу, залучаючи так званого "Агента" – незалежного суб'єкта підприємництва, який діє від власного імені, не є учасником біржових відносин, виконує функцію інформаційного супроводжувача та отримує окрему винагороду за рахунок Покупця. При цьому всі фінансові зобов'язання щодо біржі стосуються виключно Покупця. Продавець не виплачує ніяких комісій, гарантій ні на користь біржі, ні на користь Покупця навіть в разі несумлінного виконання своїх зобов'язань. При цьому Покупець не має будь-якої іншої можливості отримати доступ до лісоматеріалів, ніж долучитися до біржових торгів.

При цьому відповідними Положеннями Міністерства захисту довкілля України останнє визначене як головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, який, серед іншого, забезпечує формування та реалізує в межах повноважень, передбачених законом, державну політику у сфері лісового та мисливського господарства (п. 3 розд. 1 Положення).

У відповідності ч. 2 ст. 9 ЗУ "Про товарні біржі" передбачено обов'язкове погодження Правил товарної біржі з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у відповідній сфері. На сьогоднішній день жодною товарною біржею, що проводить операції з лісоматеріалами, ця вимога не виконана. Регулятор – НКЦПФР – факт даного порушення не фіксує. При цьому спеціалісти Міністерства до розробки Законопроекту "Про ринок деревини" не долучаються, що ігнорує вимоги п.4 розділу 4 Положення про Мінзахисту довкілля та природних ресурсів, а саме: Міністерство погоджує проекти законів, інших актів законодавства, які надходять на погодження від інших міністерств, центральних та місцевих органів виконавчої влади, готує в межах повноважень, передбачених законом, висновки, зауваження і пропозиції до проектів законів, інших актів законодавства, які подаються на розгляд Кабінету Міністрів України, та проектів законів, внесених на розгляд Верховної Ради України іншими суб'єктами права законодавчої ініціативи.

Висновок: Станом на теперішній час під виглядом біржової торгівлі реалізований протиправний механізм руху лісоматеріалів від постійних лісокористувачів до суб'єктів деревообробного сектору. Органи влади своїх повноважень при цьому не виконують, і фактично своїми діями здійснюють прикриття для організаторів схеми. При цьому Споживачі лісоматеріалів свідомо поставлені в нерівні, а в деяких випадках і дискримінуючі умови як сторона зобов'язання, яка може бути безпідставно оштрафована на користь біржі, не впливає на якість обслуговування, вимушена погоджуватись на умови співпраці з біржами, які спричиняють збитки та незручності.

Самі угоди, укладені на біржі, порушують норми ст. 3 ЗУ "Про товарні біржі".

Включення норм, що стосуються біржової торгівлі до Законопроекту "Про ринок деревини", тягне за собою намір організаторів легалізувати протиправний механізм та уникнути відповідальності.

**Данііл Маландій, ГО «Відкритий ліс»**



## **Ірина Мацепура: “Монополізм галузі не веде ні до чого доброго”.**

08/01/2025 56 0

З початку року йде дуже активна дискусія щодо проекту Закону України «Про ринок деревини» (№4197-д) Покупців деревини- керівників деревообробних підприємств, керівників галузевих асоціацій запросили на засідання Комітету Верховної Ради з питань економічного розвитку, йдуть активні дискусії в професійному середовищі.

Що ж у нас відбувається в лісовому господарстві, що питання продажу декількох мільйонів кубометрів деревини потребує складного законодавчого регулювання? ДП «Ліси Україна» не розкриває свої обороти, але повсюдно є інформація, що в 2023 році до бюджетів всіх рівнів сплачено 10,5 млрд грн. Можна допустити, що мова йде орієнтовно про 40-45 млрд грн реалізації. Це на рівні великого аграрного холдинга або торгівельної компанії.

Є гарний вислів, що люди вирішують не ті проблеми, які є, а ті, які розуміють. І ситуація в лісовому господарстві – яскрава ілюстрація цьому.

Минула реформа лісового господарства припала на 90-і роки. Вже тоді було зрозуміло, що в галузі є проблеми, але їх вирішили не вирішувати, а відрубати. Так від лісового господарства відійшла лісозаготівля, було прийнято рішення передати її стороннім організаціям. Оскільки ніхто не збирався платити дійсну ціну лісозаготівель, проблеми почали накопичуватися: не поновлювалась техніка, не покращувались технології, збільшувалися природоохоронні проблеми, наростали кадрові проблеми і проблеми оплати праці.

Слідом прийшли питання ціноутворення і реалізації деревини. Лісозаготівельникдесь повинен був перекрити свої збитки від заготівлі: або меншою ціною деревини, або іншим способом отримання ресурсу. І це питання не вирішувалось, а ринок розбалансовувався. Його пробували регулювати, починаючи від Наказу Держкомплісу України №42 від 2006 року і до нинішніх аукціонів деревини.

Чому ДП «Ліси України» бояться самі реалізовувати свій ресурс? Чому відгороджуються від торгівлі кишеньковими біржами, яких було наче і дві, але такі вже ж однакові, що їх ніхто і не відрізняв. Чому на біржі вперто просувають небіржовий товар – деревину? Чому біржа не є незамітним гравцем, який фіксує результати торгів, а стала новітньою податковою поліцією і каральним органом?

Десь тут криється відповідь на ті питання чому так довго коридорами Верховної Ради ходять різні варіанти законопроектів « Про ринок деревини».

Деревообробники бачать світові практики і просять їх застосовувати і в Україні. Користувач лісів, зараз ДП «Ліси України», висловлює свої страхи чому ніяк не можна дати свободу ринку і які страшні корупційні ризики це все несе.

Зараз обговорюється новий законопроект №4197-Д. Враження від нього як від абсолютно розхлябаного правового документу, який нервово зіпили з чого було і там є одне заклинання: біржа, біржа, біржа, лише біржа. І маса відсилань на неіснуючі структури і майбутні підзаконні акти. Знов, зрозуміло, всі витрати на покупцеві. Але, читаючи після результатів торгів переможні реляції, який же ріст цін відбувся, кожен раз хочеться спитати: а ви розумієте, що виробник часом віддає останнє на фоні скорочення обсягів сировини і відповідного росту ціни? А продавець не хоче з цих коштів хоча б сам сплатити комісію біржі? Чому всі витрати на переробниках? І чому ніхто не аналізує як корелюється ріст цін на

сировину з падінням кількості зайнятих в деревообробці? Це лиш в Америці статистика стежить за зайнятістю, в нас інші підходи?

Думаю, що лише в Закарпатській області ми можемо говорити про тисячі втрачених робочих місць. Куди поділися люди, які переробляли 500- 700 тис м куб деревини? На таку кубатуру зменшилися за останні роки рубки лісу.

Думаю, що проблема в лісовому господарстві, як би його не пробували реформувати, в тому, що ніхто не має чіткого знання що ж робити і як це має виглядати. Спорадичні рішення, відсутність дискусії, переможні статті, монополізм галузі не веде ні до чого доброго.

Я неодноразово порушувала в обласній раді питання: яка функція ДП «Лісів України» в розвитку області, в розвитку її гірських регіонів, де ліс, робота в ньому і деревина є джерелом життя десятків тисяч людей? Відповідь на це – тиша, або цифра в 10 млрд податків в держбюджет, а люди з регіону виїжджають, нема роботи.

**Ірина Мацепура, ГО «Відкритий ліс»**



## Валерій Подкоритов: “Створення безальтернативного біржового ринку деревини – крок у бік олігархії”

08/01/2025

Подібно до Всевишнього Творця біржовий ринок деревини в Україні був створений з Хаосу, якщо вірити його творцям. Ще три роки тому на ринку деревини панував морок, туман та суцільна корупція. Начебто, на лісових ресурсах наживалися всі, окрім держави. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) прийшла і моментально порядок навела, чому значною мірою сприяли «ефективні менеджери» з Офісу президента України (ОПУ). Глава НКЦПФР до свого призначення теж там працював, тому не випадково вона стала головним регулятором ринку деревини. Розставляти своїх лояльних призначенців на посади, що дозволяють контролювати ресурсні та фінансові потоки, стало нормою для кадрових рішень.

Ці чудові справи збіглися за часом з лісовою реформою, що розпочалася у 2021 р. під кураторством, правильно, – заступника керівника офісу ОПУ в ході якої замість більш ніж півтори сотні держлісгоспів було створено одне державне підприємство «Ліси України» як єдиний суб'єкт господарської діяльності у лісовій галузі. Це

дозволило сконцентрувати та взяти під єдиний контроль усі ресурсні та фінансові потоки в галузі.

Такій авторитарній господарській структурі була потрібна не менш авторитарна система торгівлі, що виключає найменшу імпровізацію на етапі реалізації деревини. На роль такого регулятора найбільше підходила НКЦПФР із системою ліцензування, що виключає доступ на ринок деревини сторонніх продавців. Так утворилася “солодка парочка” – один ліс рубає, інша продає.

Зовні все пристойно, а постійна реклама та пропаганда демонструють райські картини нібито новоявленої найчеснішої, вільної, прозорої та справедливої торгівлі необробленою деревиною.

Якщо більше довіряти аналітичному мисленню, а не очам та вухам, то реальна картина ринку деревини виглядає прямо протилежною до тієї, яку посилено нав’язують реформатори лісового ринку.

Вільна торгівля – це коли держава не втручається у господарську та підприємницьку діяльність. При торгівлі деревиною за прямими договорами торгівля була дійсно вільною. Коли держава нав’язує де, у кого і за якою ціною купити деревину і жодної альтернативи при цьому не пропонує, це вже торгова тиранія. Ті реформатори, які оголосили прямі договори носієм корупції та заборонили їх, якраз і є реальними корупціонерами, котрі оголосили себе при цьому переможцями корупції. Правоохоронці замість того, щоб боротися з ними, звично продовжують «кошмарити» бізнес.

Те саме і з прозорістю торгівлі. Якщо укладено договір купівлі-продажу, це вже прозора угода, яку неодноразово перевіряють усі зацікавлені контролюючі органи. З 2012 р. в Україні діє електронний облік деревини (ЕУД) та всі угоди купівлі-продажу деревини стали прозорими в електронному форматі і це сталося раніше, ніж ліцензійні біржі з’явилися на світ. Отже, ліцензійні біржі тут теж нічого не додали, самі є передплатниками ЕУД і користуються його послугами, представляючи їх у поті здобутими непосильною працею. У той же час, свою реальну статистику купівлі-продажів на відміну від «Прозорро.Продажи» вони не відкривають, посиляючись на комерційну таємницю, що створює умови для прихованих маніпуляцій.

На електронних аукціонах ліцензійні біржі фактично продають ф’ючерси ще не заготовленої деревини, тобто по суті здійснюється біржова торгівля, незважаючи на те, що деревина не є біржовим товаром, а фактично відвантажується зовсім інша за номенклатурою деревина, що неможливо класифікувати як найсправжнішу і чесну торгівлю».

Надання додаткових послуг у вигляді «перевірки відвантажених на адресу покупців партій деревини за кількістю та якістю» є також фейком. 5 хвилин дефілювання з рулетками співробітників ліцензійної біржі навколо штабеля з круглим лісом – це

імітація з одним і тим самим результатом: «перевірено, недоліки не виявлено». Можна було б ще батюшку з кадилом запросити на вигнання нечистої сили. Вразило б набагато сильніше. Реальна перевірка відвантаженої партії деревини – захід високотехнологічний, ресурсний та витратний, а для ліцензійних бірж просто недоступний. Тому краще б з батюшком здійснювали перевірки. Народ у нас здебільшого віруючий, тож повірив би більше.

Головна проблема аукціонної форми торгівлі деревиною полягає в неконтрольованому зростанні цін у ході торгів, що часто не має у своїй основі будь-яких економічних обґрунтувань і багато в чому залежить від психофізіологічного стану учасників аукціону. Саме із цим пов'язаний відсоток виконання аукціонних договорів. У зв'язку з цією ж обставиною аукціонні ціни завжди вищі за реально діючі ринкові ціни. Іноді настільки вище, що змушують скорочувати і навіть зупиняти виробництво.

Ця обставина може враховуватися у правилах торгівлі, або регулюватися комбінуванням різних форм торгівлі. Про ті правила торгівлі, які враховують цю обставину, можна сказати, що вони враховують інтереси як продавця, так і покупця. Ті правила торгівлі, які не враховують цієї обставини, діють виключно на користь продавця. А врахування інтересів споживачів деревини забезпечується гарантією ст.13 Конституції України, яка потребує дотримання від органів влади соціального спрямування економіки при реалізації права громадян на лісові ресурси. Інакше кажучи, не займатися спекуляцією деревиною, а продавати її за економічно обґрунтованою ціною.

Наприклад, електронні аукціони на Прозорро. Продажі є 3-х етапними, що вже саме собою обмежує зростання ціни в ході торгів.

Іншим механізмом збалансованого ціноутворення на деревину, що реалізується, може бути оферта, при якій певний обсяг деревини гарантується поставкою за діючою середньозваженою ціною. Якщо покупцю потрібен більший обсяг, ніж це передбачено офертою, недостатній обсяг деревини він закуповує на аукціоні на загальних підставах. У результаті виходить середня збалансована вартість.

Або закритий аукціон із реалізації високоякісної деревини в конвертах.

Ліцензійні біржі також мають інструмент зниження ціни реалізації. Наприклад, аукціон зниження ціни (голландський аукціон). Але у виконанні ліцензійних бірж він проводиться спочатку на підвищення ціни, наприклад, на +20-30%, а потім на зниження ціни, наприклад -10%, тобто фактично мало чим відрізняється від аукціону на підвищення ціни, але і вони проводяться нерегулярно. У цьому немає нічого дивного, оскільки головна мета ДПЛУ – отримання максимально можливого прибутку.

Таким чином, незважаючи на всі зусилля реклами та пропаганди, модель біржової торгівлі деревиною ґрунтується на сумнівних нормативно-правових підставах.

Наприклад, Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» не має до торгівлі деревиною жодного відношення. Зі зміною чиновників у владних структурах, може зникнути і протекція. У зв'язку з цим у ліцензійних бірж виникла гостра потреба у легалізації досить прибуткового промислу. Тому, струсивши нафталін із вже призабутого Законопроекту Про ринок деревини останньої версії (реєстр. номер 4197-д), залишивши колишню назву, але замінивши повністю зміст, якому більше відповідала б нова назва: **«Законопроект Про ринок біржової торгівлі деревиною»**.

Це не випадково. Успішно, а головне вчасно, застосований принцип мімікрії дозволив просунути оновлений законопроект для ухвалення сесією Верховної Ради одразу у другому читанні. Інакше все довелося б починати з чистого листа та з непередбачуваним результатом. Швидкість, стрімкість, тиск і те, що ще недавно було не законно, найближчим часом може стати нормою Закону, творці якого подібно до сенаторів Стародавнього Риму можуть глибокодумно проголошувати: «Dura lex sed lex» («Закон суворий, але це – Закон»). Напівкримінальна торгівельна діяльність стає легітимною. Конгеніально! Чому б у корупціонерів слід повчитися, так це швидкість думки та стрімкості дій.

Групи підтримки творців біржового ринку в особі фейкових експертів ринку деревини та розкручених медійних персон уже посилено трубять у соцмережах про черговий прорив на українському ринку деревини завдяки новій версії Законопроекту, про імплементацію оновленим Законопроектом кращих європейських практик, запровадження альтернативи прямим договорам оферти – першочергові торги для покупців, зареєстрованих у Реєстрі деревообробників. Це щось на кшталт «розстрілу» зареєстрованих покупців високими цінами насамперед, а решти інших у другу чергу. Привілей, прямо скажемо, на любителя-збоченця.

Хоча ринок деревини вже давно став перекрученим і перетворився на антиринок, чимось на зразок розподільника деревини за завищеними цінами. Тому у продавця постійно надлишок деревини на складі та проблеми зі збутом, а у багатьох покупців нестача деревини через завищені ціни реалізації.

При цьому ДПЛУ за рахунок спекулятивної торгівлі план реалізації деревини виконує та перевиконує навіть за менших обсягів заготівлі. У деревообробників зворотна картина, постійна нестача сировини, зниження виробництва та скорочення робочих місць.

Постає питання: Кому це вигідно?

Вітчизняним деревообробникам точно ні. Державі також ні, оскільки воно втрачає потенційний прибуток від доданої вартості, робочі місця та збільшує тягар соціальних витрат.

Концентрація управління та контролю всіма ресурсами та фінансовими потоками в межах одного гігантського галузевого підприємства зловісна ознака загрози для

вітчизняної деревообробки від узурпації до приватизації лісових ресурсів. Перше відбувається на наших очах, друге очікується слідом.

Прийняття каламутного Законопроекту Про ринок деревини чергова сейсмічна активність лісової галузі, в якій після поділу адміністративних та господарських функцій, ГАЛРУ займається проведенням лісової політики, ДПЛУ скоріше бізнесом, ніж господарською діяльністю, оскільки головною його метою є отримання максимально можливого прибутку, що передбачає максимальну індивідуальність та авторитарність задля досягнення поставленої мети. Виходячи з цього, покупці це не споживачі, яких ДПЛУ має забезпечити доступною сировиною для деревообробки, а конкуренти у боротьбі за максимально можливий прибуток. Право власності на заготовлену деревину надає йому виняткову перевагу, проти якої безсила будь-яка лісова політика ГАЛРУ щодо забезпечення гарантії ст. 13 Конституції України. В наявності конфлікт інтересів, який може вирішити лише Верховна Рада України.

8 січня у Комітеті з питань економічного розвитку ВР відбудеться круглий стіл щодо обговорення Законопроекту, нібито, «Про ринок деревини», після якого за процедурою вихід на друге читання та остаточне прийняття вже Закону, який може стати могильним каменем для вітчизняної деревообробки. У парадигмі отримання максимально можливого прибутку продавцем та організаторами торгів це цілком логічний крок. Мета виправдовує засоби, в чому ми переконуємось у повсякденній практиці «солодкої парочки». Інтрига полягає в тому, яку позицію займе Комітет з питань економічного розвитку: рятівника або могильника вітчизняної деревообробної галузі. Інакше кажучи, законодавча влада проти протекціонізму чи точніше, законодавці проти топ корупції.

Валерій Подкоритов,



**М.Попков: Рекомендую  
снять с рассмотрения  
законопроект 4197-Д, как  
противоречащий  
законодательству Украины  
и не соответствующий  
европейской практике**

07/01/2025

Уважаемые коллеги,

В общественной организации «Открытый лес», которую я представляю, работают несколько специалистов, давно и профессионально занимающихся или сталкивающихся на практике с разными проблемами, связанными с регулированием распределения древесины. Понимая, что все они не смогут высказаться на круглом столе, мы решили заранее представить свои индивидуальные выступления и предложения в письменной форме, выслать их организатором и ключевым участникам круглого стола и разместить на нашем сайте в разделе «Главное». Консолидированные предложения к рекомендациям круглого стола ГО «Открытый лес» сформулирует, вышлет организатором и разместит на сайте в течении 1-2 дней после его завершения

Критикуйте, комментируйте, спрашивайте. Естественно, все желающие могут последовать нашему примеру и разместить на сайте тексты своих выступлений и иные относящиеся к делу материалы. Для этого надо просто выслать их по нашему адресу: [openforest@ukr.net](mailto:openforest@ukr.net).

Ниже текст моего выступления. Развивающие его материалы, а также тексты выступлений моих коллег, будут размещены немного позднее и доступны для просмотра и скачивания. Я не претендую на выступления в ZOOM, тем самым экономя время другим участникам круглого стола, но планирую присутствовать и, в случае необходимости, отвечать на вопросы. Михаил Попков.

Считаю целесообразным начать своё выступление с напоминания о том, что в правовом поле любой страны древесина представлена в двух основных ипостасях:

- как **возобновляемый природный ресурс**, который как в естественном, так и измененном человеком виде, является важнейшем стабилизатором климата, источником разнообразных благ и сырья без которых трудно представить существование любой экономики и любого человека;
- как, **товар**, имеющий спрос и обращение на внутреннем и внешних рынках.

Обеспечение устойчивого управления древесиной как **возобновляемым ресурсом** – задача государства, которое законодательно определяет по каким правилам её заготавливать. Страны Европы давно выработали принципы устойчивого управления лесами и систему критериев и индикаторов, позволяющих осуществлять мониторинг их выполнения. К сожалению, в практике лесного хозяйства Украины они либо игнорируются, либо используются с грубейшими ошибками. Как результат, с одной стороны в Украине систематически недоиспользуется и теряется древесина, которую в других странах эффективно, а с другой катастрофически ухудшается качество заготавливаемой древесины. Как результат, сейчас в Украине самая низкая в Европе интенсивность использования наличной древесины и ее прироста и самый высокий выход дров в общем объеме заготавливаемой древесины. При этом, ухудшение качества заготавливаемых лесоматериалов началось почти сразу после приобретения

Украиной независимости и проходило постепенно. Это не позволяет объяснить негативные тенденции изменением климата или войной.

Причины происходящего названы и проанализированы во многих моих работах и выступлениях. Сегодня я напоминаю об этом только для того, чтобы подчеркнуть очевидную истину: **не разобравшись с выращиванием и использованием древесины, как возобновляемого стратегического ресурса страны, нельзя кардинально улучшить ситуацию в лесном секторе и тем более определить перспективы его развития. Никакие законы о торговле здесь не помогут.**

Попадая на рынок, древесина становится **товаром**, который с правовой точки зрения ничем не отличается от тысяч других. Согласно законодательству, процесс купли – продажи любого товара регулируется собственником, права которого защищены Конституцией. Ни в одной европейской стране нет специальных законов, указывающих собственнику где, как и по какой цене продавать свою собственность, в том числе и древесину.

В Европе государство вмешивается в процесс торговли древесиной на законодательном уровне только в двух случаях:

1. Обеспечивая на национальном уровне выполнение регуляций ЕС, касающихся запрета на ввоз нелегальной древесины
2. Регулируя торговлю древесиной, заготовленной в государственных лесах . В этом случае оно реализует свои полномочия собственника, делегируя их реализацию той или иной государственной структуре, либо временно передавая арендатору или концессионеру лесов.

Реализуя свои полномочия собственника древесины, заготовленной в государственных лесах в странах ЕС:

- Задействуют различные органы власти и хозяйственные структуры. Последние могут иметь различный правовой статус. Однако ни в одной стране ЕС нет государственной хозяйственной структуры, получившей неограниченные права собственности «на заготовленные лесоматериалы и доходы от их реализации»;
- рассматривают древесину как имущество, независимо от того, в каком виде (растущем или заготовленном) она пребывает;
- придерживаются единой системы классификации древесины, гармонизированной с классификацией, используемой в международной торговле и статистике;
- не ограничивают себя в выборе форм и методов торговли, устанавливая и регулярно пересматривая их с учетом сложившихся традиций, количества и качества древесины, которую можно заготовить, ситуации на внутреннем и международном рынках и других факторов, которые мобильны и изменчивы.

- биржевая торговля занимает очень незначительное место среди методов торговли древесиной, при этом я не знаю ни одной страны, где торговля ведется на частных биржах по их регламентам;
- правила торговли формируются и утверждаются государством. Формулируя их, оно ориентируется на выполнение принципов справедливости и общего блага и достижение целей, указанных в национальных стратегиях и планах развития, прежде всего – в сфере традиционного лесного сектора, строительства, биоэнергетики, химического и текстильного производства;
- во многих странах явно формулируют и другие цели, преследуемые в ходе определения правил торговли государственной древесиной: максимизацию создания добавленной стоимости внутри страны; минимизацию экспорта необработанной древесины; обеспечение максимальной прозрачности торговли; увеличение использования древесины, не пользующихся спросом; первоочередное обеспечения сырьем предприятий, выпускающих важную для страны продукцию; избавление от участия в цепочке поставок государственной древесины перекупщиков и т.д.
- формулировка правил торговли организуется как публичный процесс, в котором участвуют все потребители древесины и находится компромисс между их интересами, часто противоположными.

В Украине ситуация совершенно иная. Здесь:

- государство отказалось от права собственности на древесину, заготовленную в государственных лесах, и передало его «постоянным пользователям» (ныне слитым в единое юридическое лицо, – ДП Леса Украины); Подчеркну что само понятие «постоянный пользователь» не известно в Европе. Оно возникло накануне распада СССР и ныне используется только в Украине;
- на законодательном уровне государство урезало права всех постоянных пользователей, определив единственно возможную для них форму торговли древесиной, – участие в аукционных торгах на частных лицензированных биржах. Удивительно, но при этом мало кто в органах власти и лесной отрасли осознает, что, тем самым, Украине навязывается не европейский, а российско-белорусский опыт торговли древесиной.
- де факто государственный монополист, де-юре являющийся собственником 85% украинской деловой древесины, торгует ею, следуя регламентам частных бирж и преследуя единственную цель – максимизацию прибыли;
- в Украине нет документов, регламентирующих иные цели развития и приоритеты лесного сектора, которые следует учитывать разрабатывая правила торговли;
- используемая ДП «Леса Украины» система классификации древесины не согласуется с международными классификациями, в том числе теми, которыми пользуются Госкомстат и таможня Украины. Это приводит к серьезным негативным последствиям, в частности, нарушению принципа

справедливости, искажению мотивации при лесовыращивании, снижению налогов, поступающих государственный и местные бюджеты;

- древесина в растущем виде в Украине не рассматривается как имущество и не продается на корню. В регионах с трудными условиями заготовки, а также в периоды экономического кризиса или острого дефицита рабочей силы отсутствие возможности реализации древесины «на пне», что является причиной больших, безвозвратных потерь;
- рынок древесины в Украине остается непрозрачным. Несмотря на наличие красивых дашбордов на сайтах ЛИАЦ и бирж, украинские специалисты не имеют даже доли той информации о ситуации на рынках, которая в странах ЕС свободно и легко доступна любому.
- и т.д ...

Мне кажется, что сказанного достаточно, чтобы понять следующее:

- регулирование на уровне закона торговли древесиной, принадлежащей частным, коммунальным и государственным собственникам – противоречит как европейскому, так и украинскому праву;
- принятие вынесенного на обсуждение законопроекта никогда не будет поддержано международными партнерами Украины и встретит мощное сопротивление в Верховной Раде, лесном секторе и обществе;
- даже, в случае, «продавливания» законопроекта в зале ВР и подписания президентом, что вполне возможно, он не решит многочисленных проблем лесного сектора Украины и не принесет пользы никому, в долгосрочной перспективе даже своим авторам и лоббистам.

Мне кажется давно пора согласиться с тем, что проблемы торговли являются лишь небольшим фрагментом клуба разноплановых проблем, накопленных за годы независимости. Их точечное решение уже бессмысленно. Необходим комплексный пересмотр лесного и смежного законодательства и обоснование новой правовой модели управления лесами.. Это трудоемкий и длительный процесс начинать который надо немедленно.

В этой связи, предлагаю:

Снять с рассмотрения обсуждаемый законопроект;

Отказаться от антиконституционных попыток разработать единый закон регулирующий торговлю древесиной в лесах всех форм собственности;

Сосредоточиться на подготовке Правил торговли древесиной в государственных лесах;

Отменить либо пересмотреть все правовые акты противоречащие европейской практике классификации товаров и регулирования торговли

Сформировать в ВР комиссию с основной задачей получить актуальную, комплексную и заслуживающую доверия оценку состояния лесного сектора Украины. При этом предлагаю воспользоваться опытом Бюджетного комитета ВР, который начал подобную работу за два месяца до начала войны, но к сожалению её не продолжил.

**Михаил Попков, ГО «Відкритий ліс»**